

Մանգրամի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5 ՁԱՐՅԷՄՊԻՀ

ՆԻՒՄԵՐՈ 167

Մանգրամի Էֆեաք հափթառ 6 ետնի տէնէտէ 300
նիւթէ վերելոյ, տէնէվի գրամէթի, բաթա փարաթը տախի
իշխաւ օլարագ, 200 զէ՝ օլոււ, ալթը այլըզը 100 զէ՝ օլա-
րագ, վէ նիւթէս տախի 30 ար փարայա սաթըլաւագ տըր:

Իլանաթըն պէհէր սաթըլը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վէ իւշինճիւ վէ սայիր տէֆալարաւ
էր զուրուշ ալընաւագ տըր:

Մէքթուլ վէ սայիրէ, Պէյ-օղլու նաւ տողու-եղաւ
467 նիւթէս տախի տէնէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱՆՏ Թապիւ-
նէսինաւ, Կարապետ 8. Փանոսեանէ կէտէտէրիւճէք տիր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵ

... ՄԻԼԷԼԻՖ.

1866. սեպտ. 30 Իզմիտ.

Շէյխէր գաղաւթնոտ Լէֆթէր թա-
գըմը, խանէտանտան իմին աղաւեր էօլ-
տիւրէրէք քիւլիւթիւ ագճէսինի ալ-
տըգտան պաշգա, էթպասարնտան տա-
խի պէշ ալթը քիշէ եարալամըլար տըր:

Լէֆթէրին շինոի Պուլկարլարտան վէ
Լտղարտան տախի տըգաւալար րէյտա
իտէրէք էլի քիշտէն միւրէթթէպ պիր
թագըմ թէլթիւ իթտիլի, վէ էթրաֆ
ու էքնաֆա տէհէթ վիրէրէք պիւլա
խէվֆ կէզմէքտէ օլտուգլարը իշտիլմէք
տէ տիր:

Պուլտան իւշ տէօրթ կիւն մուգաւ-
տէմ, կէօյնիւկ գաղաւթնա թապի Մու-
րաւաւ գարիլէսինտէն պիր տօսթ ում իզ-
միտէ կէլիւ իքէն, հայտուտար էօնիւնէ
չըգարագ, իւզէրինտէ պուլունան տէօրթ
ատէտ Օսմանլը իրտարըն, պէլինտէքի պիր
չալընը, օն օգգա գաւաթ րազագը իւզիւ-
միւնիւ, վէ ճէպինտէքի պիր չաղըսընը
տախի ալըլար իտէտէ, ինսաֆա կէլէ-
րէք, պէլքի պէլի իւշիւրտէ քէյֆիպ օ-
լուր տէյի, չալըն եէրինէ պիր էսկի գու-
շագ վէրմիլէր տիր:

Միւլէլիֆ, էկէր պէօյլէ ուֆագ
թէֆէք խըրսըզըզլարըն քեաֆթէսինի
եազաւագ օլսամ, սիզէտէ օգուեանլա-
րաւա օսանճ կէլէճէյի իհթիմալտէն օլ-
տուղունտան, սարֆը նազար իթմէքտէ-
յիմ:

Հէլէ շու շիւրհէսիզ տիր քի, հէր
թարաֆտա էհալի րահաթընը զայպ իթ-
միշ տիր. շէօյլէ քի, քէսաթլըզ պիր
թարաֆտան, վէրկիլէր տիկէր թարաֆ-
տան, վէ վէրկիլէրին թահսիլի զըմընտա
պազը եէրլէրտէ թէճվիզ օլունան թագ-
նիգաթ ու թէատտիեաթտա պաշգա

թարաֆտան էհալի տիւշարը եէյիս իւ-
լէտիկի թագալիրտէ, պիր թարաֆտան
տախի Լէֆթէր վէ սայիր հայտուտար
զօրգուսու շէքմէքտէ տիր:

Էկէր, եալընըզ Լէֆթէր հայտուտ-
լուգ իթմէքտէ օլսա իտի, օլ գաւաթի զի-
եաւտէ էսէֆ իտիլմէզ իտի, հալ պու քի
շինոի Լէֆթէր իսմիլէ էլինտէն կէլէն
Լէֆթէրլէք սաթմազտա տըր:

Հայտուտարըն պու գաւաթ չօղալ-
մասընը պաշգա սէպէպլէրի վար իտէտէ,
պիր սէպէպ տախի, Ահմէտ վէֆիզ
էֆէնտի հազընթէրինին միւֆէթթիշ-
լիքէրի հէնկեամընտա, Ֆուգարանըն
մէսարիֆաթը զայիտէտէն վիգայէսի նի-
յէթի հասէնէսիյէ պիր գաշ միւտիր-
լէքէրի պիրլէշտիրմիշ օլմասընը. հալ
պու քի օլ վագըթ քի տիգգաթ վէ գօր-
գունուն շինոի էսէրի գալընը օլմա-
եւպ, վէ Ֆուգարաւա քէնտինի շաշը-
մընը օլտուղունտան, մալ ու ճանընըն
հըֆը ու վիգայէսի իշին, մէզքիւր մէ-
սարիֆաթը կէօգիւնէ ալարագ, երինէ
քէլ էվլէլ պիր եէրինէ պիր գաշ միւտիր
իտարէսի թահճընտա պուլունանլըզ տը-
ղու իթմէքտէ տիր:

Սեպտեմբեր 17 թարիլիլէ չըգան Փունշ-
տա Ատարաղար ճիւլարընտա թամըզ գարի-
էսի սաքինլէրինտէն Բրօթէսթան պիր Հա-
լըն, գաղաւէն պիր Լուսաւորչախան Հա-
լըն հէլաքինի մուճիպ օլմասը եաղըլըզ-
տա, կիւեա պէյնլէրինտէ խուսուլմէթ
վար իմիշ կիպի պիր շիւրհէ կէօսթէրիլ-
միշ տիր. հալ պու քի մէզքիւր հալա-
տիսի մէզքիւր զագթէթաւա եաղան հէր
քիմ իտէ, հալէա Բրօթէսթանլըզ վէ Լու-
սաւորչախանլըզ թէասսիւպիյէ, էլլի սէ-
նէ էվլէլ եաղար կիպի տիւնեաւա եաղա-
մազտա օլմալը տըր. գիրա շէօյլէ պիր իու-
սուլմէթ վէ զարաղըն աւալա էսէրի օլմա-

տըղընը պիզգաթ Լուսաւորչախանլար Ա-
տարաղար մէճիսինտէ թագըրի իթմիշ-
լէր տիր, շէօյլէքի հինի իզթիգաւտէ մազ-
պաթտար սուրէթինի տախի կէօրէ պի-
լիւսինիզ:

Կէյվէ, 24 սեպտ. 1866

... ՄԻԼԷԼԻՖ.

Իքի մահ մուգաւտուլմ եաղմընը օլտու-
ղում պիր գրթա մէքթուպուլում զագէ-
թանըզա տէրճ իյլէմիշ օլտուղունուղու
մէմնունիլէթլէ կէօրտիւկիւմսինէ, պու
տէֆա տախի շու աթիտէքի վուգուաթ-
լարը պիրտիրիլմ:

Կէյվէտէն պիր պուշուգ սաաթ մէ-
սաֆէտէ Գարա-գաւա պօղազը թապիր
օլունան ճատտէտէ, սեպտ. 13 իւնճիւ-
կիւնիւ, Լէֆթէր տուրուպ իքի թարաֆ-
տան կէլէն վէ կիտէնլէրի թուլուպ ֆէ-
պիր տէրէնին իշինէ տօլտուրուր, պուլն-
լարըն սայըսը իտէ թէվաթուրա նազարէն
իւշ եիւզ գաւաթ օլուպ, իշլէրինտէ իզ-
միտ աղասը Լիւմնճուլ գաւտէ Հաֆըզ է-
ֆէնտինին թահսիլ իշին կէօնտէրտիկի
միւպաշը, կէյվէ աղալարընտան Ահմէտ
աղա, վէ Կէյվէ հաքիմի նայիպի վէ Օրթա
գարիլէսինտէն Սէֆէր օղլու Գրիգորուն
մախտուլմ Յարուլթիւն, վէ Նէրկիզ օղլու
հաճի Գրիտոտտուրուն մախտուլմ խա-
չատուր, վէ սայիր տահա պիր չօգ թա-
նըմատըղըմըզ քէսան պուլունտուղլարը
հալտէ, ճիւմլէսինի տախի սօյաուգտան
պաշգա, ախչամըն սաաթ պիր րատտէլէ-
րինտէ «փայտօն» տէեէրէք ճիւմլէսինի-
տէ սալը վէրիւր իտէտէ, իշլէրինտէն մէր-
զուլմ խաչատուրու պաղլաւըպ, իքի եիւզ
լիւրա իսթէր. լաքին, ալգատաշը պուլու-
նան Յարուլթիւն մէրզուլմ խաչատուրուն
փարալը տաւամ ղլմատըղընը, վէ եիկիրմի
եաղընտա պիր չօճուզ օլուպ գօրգաւա-
ղընը սէպէպ կէթիրէրէք, սալը վիրմէսինի

րէճա իտեր, վէ էլլի լիբաեա սուլհ ի-
տուպ գուրթարր իսէտէ, Լէֆթեր մեր-
գուժ Թարուծիւնա թէնպիհ իտեր քի,
«քէօյէ կիթ տիկինիգտէ կարապետ օղու-
իւչ գարտաշարա, վէ Վասիլ չօրպաճընըն
օղու Եանագօեա սէօյլէյին, Եարըն սա-
պահ պէշէր Եիւզ լիբա վէրսինէր ալ
պուրայա կէթիւր, պէն պէշ կիւն գատար
պուրանըն պէթիւրիմ. Հիւքիւմէթ տախի
գարըշամագ» Լէֆթերին պու թէնպիհ հի-
նի մերգուժ Արթին քէօյէ կէլտիկինտէ,
մէզքիւր ատէ մէրէ պիլտիրիւր. անէր տախի
քէօյտէ պուրուան ագլը Էվլէլ զաթլարը
պիր մահէլէ թէճէմիւ իթտիրէրէք տա-
նըշըր. վէ գարար վէրիւրէր քի, Ֆերտասը
կիւնիւ սապահաեքն Թարուծիւն կիթ-
սին, վէ «օլ ատամլարը քէօյտէ պուրա-
մատըմ իսէտէ, պուրուան քիմսէլէր տա-
խի շէօյլէ տէեօրլար քի, «հէր պիր կէլիպ
Լէֆթերիմ տէյէնէ փարա վէրիւմէզ, Է-
կէր սահիհէն Լէֆթեր քէնտիսի իսէ,
մէհիւրիւ իլէ պիգէ պէեան իթմէլէ տիր
քի, պիգտէ Էմին օլարագ թէտարիք
իտէլիմ» Թերգուժ Թարուծիւն պու-
րարն ճէվապընը վարըպ Լէֆթերէ պի-
տիրտիկինտէ, «հօշուտու, Եա՛, ծնլար
Էվտէ տիրէր, լաքին ուրկանա ուն սէր-
միշէր, վար սէօյլէ քէնտուլէրէ սօնու-
նու Էյի տիւշիւսիւնէր» տէեիպ Թա-
րուծիւնու սալար:

Կէլէլիմ սայրըլարընա, ագատան պու-
լուան Ահմէտ աղա իլէ հաքիմ նայիպի
Կէյվէյէ վասըլ օլտուգլարընտա, հիւքիւ-
մէթէ խապէր վէրիպ, մէճիւս ճէմ օլուր
իսէտէ, հիշ պիրիսի պիր կէօնա գարար
վէրէմէզէր. Հիւքիւմէթ Թարաֆընտան
Օրթա-քէօյ գօճապաշարընա պէհէմէ-
հալ Էլլի սիւահլը ատամ կէօնտէրմէլէրի-
նի պա թէզքէյէ խապէր վէրիւրէր իսէ-
տէ, մերգուժան զաթլար տախի, «Լէֆ-
թեր Օրթա-քէօյէ հիւճուժ իթմէք իւզ-
րէ տիր, պիլիւ հիւքիւմէթ մուհաֆա-
զա իտէճէք իքէն, պի՛գ մի քէնտուսինի
մուհաֆազա իտէճէյիգ» ճէվապընը վէ-
րիւրէր. պուրուան սօնրա իքի կիճէ հիւ-
քիւմէթ քէնտի գօնաղընա կիթմէյիպ,
Իքէք խանընտա կիճէլէմիշ, վէ Եօգարքի
խապէր ալընտն ախշամըն կիճէսի շաֆագ
աթմագտան թէլէկրաֆիսանէյէ կիտիպ,
վուգուի հալի իզմիտ միւթէսարընֆը
հազըթլէրինէ պէեան իթմիշ. միւշարի-
լէյհ հազըթլէրի տէր ագապ պիր Եիւզ
պաշը իլէ պիր գաշտա զապթիյէ չըգարըր,
պուրուար չարշէմպիհ կիճէսի Կէյվէյէ Ե-
թիշտիւրէր, վէ սապահա գարըն Լէֆթէ-
րին սօյմուշ օլտուգու մահէլէ կիթմէք
իւզրէ պուրուտուլար. Բէնշէմպիհ ախ-
շամը Եիւզ պաշը ճիշման Էօմէրաղա կէլիպ
վուգուաթը տիյնէտիքտէն սօնրա, մէր-
գուժ Պէֆէր օղու Թարուծիւնու իսթէր,
Թարուծիւն իսէ պուրու տուլտուղու-
նա, գօրգուտուտան նաշի պիր Թարա-
ֆա չէքիլիպ մէյտանէ չըգմագ, Էօմէր ա-
ղա Էրմէնի միլէթի միւթէպէրանընը
Կէյվէյէ ճէլպ իտուպ, մէրգուժան պիր
տն Էվլէլ պուրուտուտան տախի Եիւլէ-
րինտէն սէնէտ ալըր, պուրուար մէրգուժ
Արթինի արաթմագ իւզրէ իքէն, Բազար
իրթէսի կիւնիւ սապահաեքն միւտիր վէ
ազալարտան պիր իքիսի, վէ Եիւզ պաշը
Էօմէր աղա, վէ նէ Ֆէրլէրինտէն պիր գաշը
պիրիքտէ պուրուտուղու հալտէ Օրթա-
քէօյէ չըգրպ մէրգուժ Թարուծիւնու ա-
ճէլէ իսթէրիգ տէյէրէք պիր գաշ ատէմ
Թուծարլար, վէ Թարուծիւնու ագրա-
պատնտան պիրիսինէ Էգիյէթ վիւրէրէք
Կէյվէյէ ինտիրմէքտէ իքէն Էրմէնի միլէթի
միւթէպէրանը իլէ Թարուծիւնու կիզ-
լէնտիկի մահալի խապէրի ալըրլար. վէ կի-
տէրլէր պէօճէքիլին գարուտուտու գը-
րըպ թիւֆէնկէրի չաթարլար, վէ Թա-
րուծիւնա «տափըմանտ» տիյէրէք Թուծ-
տուգլարընտա, պիշալէ ագիւմ պիր գօրգու
իլէ ամա՛ն ճանըմա գըյմայըն տէյու պա-
ղըրըր. մէրգուժու օրատան պիր գաշ
Եիւրտէն վուրարագ Կէյվէյէ մէրքէգնէ ին-
տիրիւրէր. մէրգուժ Թարուծիւնու իւ-
զէրինտէ պիր չազը տախի պուրուտու-
տըլը թէվաթուլէն տէրքեար օլուր.
Բազար իրթէսի ախշամը մէրգուժու իս-
թինթագ իտուպ, սօեուլտուգլարը կիւ-
նիւ վէ Ֆերտասը կիւնիւ Լէֆթերին Էթ-
տիքլէրի վէ տէտիքլէրինի անլատըգտան
սօնրա, Եիւնէ մահպէսէ գօրլար, սալը կիւ-
նիւ Թարուծիւն կէլիւն Լէֆթերին օլ-
տուղու մահէլէ կէօստէրսին Եիւնէ գօյ-
վէրիլիգ «տիյէրէք մէրգուժու ալըպ Կէյ-
վէտէն Եարըմ սաաթ գատար օլգազլան-
տըլարընտա, թիւֆէնկէրի գուրուպ
«սէօյլէ պագալըմ» տէրլէր Թարուծիւ-
նա, Կարապետ օղուլարը վէ Եանագօ
գա՛շ լիբա կէօնտէրտիլէր Լէֆթերէ, վէ
Էվլէլ Եախօսա շիմտի նէ՛ գատար Էքմէք
կէօթիւրտիւն, Եա՛ տօղընտուտու սէօյ-
լէ, Եօխսա շիմտի թիւֆէնկէրի տիգիպ
գուրընտա թուծարըլ տէրլէր, վէ
Թարուծիւն Էվլէլէրի նագլ իթտիկի կի-
պի թէքըր նագլ իթտիկինտէն պաղ-
պըշագլարընը չէքէրէք շիմտի սէնի Էօլ-
տիւրիւրիւզ քէսէրիգ կիպի գօրգուլար
իւզէրինէ, պագալար քի Էվլէլէրի սէօյլէ-
տիքլէրինտէն մատաա պիր շէյ սէօյլէմէյօր,
պաշարլար տէյէրէք թէփէլէյէրէք ալըպ
Լէֆթերին սօյմուշ օլտուղու մահալէ
գատար կիտէրլէր, նասըլ քի մալիւմտուր
պու իշ սօյկուն կիւնիւնիւ պէշինճի կիւ-
նի իտի, մահալը մէզքիւրէ վասըլ օլ-
տուգլարընտա Թարուծիւն Լէֆթերին
օլ կիւնտէ տուրտուղու մահալի կէօստէր-
մէսինտէ, «չըգ օրաեատա, Էօյլէ կէօս-
տէր» տէրլէր, մէրգուժ մէճպուր օլուր
թէփէյէ չըգրպ պիրիսի շուրատա տուր-
մագտա, վէ տիկէրի օրատա տուրմագտա

իտի, վէ պիր սայրըսը տախի շու Եիւքսէք
Թաշտա իտի տէյու կէսթէրմէկէ, «չըգ
օլ Թաշըն իւզէրինէ տէ Էօյլէ կէօստէր»
տէրլէր. պիշարէ Թարուծիւն Ֆերեատ-
լա «աղալար Թագաթըմ քէսիլտի Եիկիրմի
տէօրթ սաաթտան պէրու Էքմէքսիգ սու-
սուզ տալագ իլէ Էգիյէթ Եէյիպ չէքէյօ-
րուժ չըգմամա՛ տէյէրէք նիտաղ իլէտի-
կինտէ, թէքմէլէյիպ պէշ օն արշըն գա-
տար Եիւքսէք պիր մահալտէն աշաղը ա-
թարլար:

Պատէհու մէրգուժա սիւալ իտէրլէր
քի, «սէն պու ատամը նէ՛» վագրթտան
պէրու թանըրսըն «Թարուծիւն ճէվապ
վէրիւր քի, նասըլ քի Էվլէլ պէշ սէնէ գա-
տար մուգատտէմ Եալըօլատա վափագըն
պիրիսինի Եանընտա պէօճէքճի օլտու-
ղուժ վագրթտան մէրգուժ օրաեա կէլ-
միշ օլուպ, վէ պու Լէֆթեր տիր տէտիք-
լէրինտէն պու գատար պիլիւրիմ, Էօյլէ ի-
սէ սէն անըն Եաթաղը վէ արգատաշըսըն
տէյէրէք մէրգուժու հիւքիւմէթ զապ-
թիյէլէրինէ թէսլիմ պիրլէ մահպէսէ
կէօնտէրիւրէր. Կէյվէյէ կէլտիքլէրինտէ,
հաքիմ Էֆէնտիսին հուզուրունա չըգա-
րըրլար, վէ պէրէլէրինի կէօրտիւկիւնտէ
պիր քէֆիլինի ալըպ պիր պէօճէքիսանէյէ
գօրլար, վէ ագրապալարընտան պիրի տա-
խի Եանընտա իրզմէթ իտուպ պագմագ-
տա տըր. փէրիշան պիր հալ իլէ օրատա
Եաթմագաա օլուպ, Եարալարը պէր Թա-
րաֆ, կիճէլէրի աղա ուլգու ուլուեա,
մամագտա տըր:

«Կէօզէրիմի գաբար գաբամագ, գըր
սէրտարլար իլէ զապթիյէլէր պաշմա
չէօքէեօրլար կիպի կէօրիւպ գօրգու իլէ
ուեանմագտալըմ» տէր:

Պու Թարուծիւնու ծնլարն տէտիք-
լէրի Եօլտա պուրուտուր պիր ատամ օլ-
մատըղընը վագաա պիլիւրսէքտէ, գօրգու-
լարընըգտան նաշի ճիւմէմիգ տախի պիր
շէյ տէեմէեիգ, չիւնքի թահթը պիգէ
տախի պուրաշըր, թէհէքէսի փէք ինթի-
մալ տիր. գիւրա Եէյր Թարուծիւն պու-
լուտամընջ օլսա իտի, Էրմէնի միւթէպա-
րանընը քեաֆֆէսի մահպուս օլուտա-
րագ իզմիտ միւթէսարընֆը Բաշա հազ-
րէթլէրինէ կէօնտէրիլէճէքլէրտի. Շիմտի
քէօյիւն Էհալիսի Լէֆթերտէն մի գօրգ-
սուն, Եօխսա գըր սէրտարլարընտա՛ն մը
տիթրէսին պիլմէյիգ:

Հէրիֆին պիրիսի վագթի իլէ Միւս-
լիւման օլուր, վէ պիր միւտտէթ կէշ-
տիքտէն սօնրա, պիր կիւն պիր մահալտէ
տուրուր իքէն շիտտէթլու կէօք կիւրլէ-
մէսի, վէ Ելլուրըմ շամաթաղ իլէ Եաղ-
մուր Եաղմաղա պաշար, պիշարէ գօր-
գուտուտան շաշըրըպ Եիւզիւնէ խաշ չը-
գարըր, վէ Էրմէնիճէ տուպէ պաշար.
Եանընտա պուրուտանլար «Օլան սէն կեա-
վուր ումուշսուն . . . Ֆալան տէեէ-
րէք իւստիւնէ Եիւրիւտիւքլէրինտէ, պէ-

Հէյ Միւսիմանյար, Ալահըն զագէ պինտէն մի գորգայրմ, Եօխսա սիզին տայաղընըդ տան մը տէտիկէ Ֆէհվասընճա, պիզէր տախի հանկը թարաֆտան գորգաճաղը մըզը շաշըմըշըզ • Լաքին իքի թարաֆտան տախի գորգմագտայրզ •

Մէրգուճան գըր-սէրտարարը իշ իշ տէն կէշիպ պէշ կիւն սօնրա Լէֆթէրին իւզէրինէ կիտէրլէր, Եանի կէլիպ կէյվէտէ օթուրուրլար, վէ Լէֆթէր տախի հալի իլէ օրալարտան կիտէր • պուճար կէօրէնի տէօեթրլէր վէ էգիյէթլէր վէրիլլէր • պուճ նուճ իշին տիր քի վագաա կէօրէն չօգ օլուր, Լաքին սէօյլէմէզ օլտու գլարըն տան, պուճուճ հէֆսինտէն զէվալը պուճ տուլար • զանն իտէրիմ քի կէյվէտէ օթուրմալարընըն սէպէպի Լէֆթէրին պուճ տան գաշմասընը պէթլէմէք իշին տիր, վէ կէօրէնին խապէր վէրմէսինի թահսին իտէճէք Եէրտէ, տէօյմէլէրի, պիր տահա խապէր վէրմէսինլէր տէյի օլմալը տըր • Պուճտան մաասա Սարաշըր-իւստիւ գալ իշէսինտէն կօճա-կէօթ Լաղապը իլէ պիր իրիսթիեանա տախի նիշէ էգիյէթ վէ տաեագ վուրտուգլարընը քէնտի նագլ իտուպ պէրլէրլինի կէօսթէրտի, պուճ տտամ տախի մահպէստէ իտի իսէտէ, շիմիքի հալ իքի քէֆիլ վիւրէքէք ալտըլար •

Շիմիտի պին պաշը կէլէճէք տէեօրլար ահալի իսէ մտտան տահա գիւտէ քօրլէ մագտա տըրլար • վագաա տահա սայրը պիրիթէճէքլէր վար իտի իսէտէ, պուճ կիւն չօգ ուզուճ Եագըլտըղընտան, պաղընըն տէֆայի ախէրէ թէրք իտէրիմ •

Պալեաուէքի մէթուպտա նագլ օլուճ նանլար ագլ ու ինստֆա մու զայիր կէօր իւնտիւկիւնտէն, միւպալաղալը օլմալը տըր ախմէյէ մէճպուր օլուրուզ • հալ պուճ քի էկէր հիշ պիր սէհվ ու միւպալաղա Եօգ իսէ, սայէյի Սալթանաթը սէ նիյեթտէ աուլու աուպլէթ հիւքմ իթմէք տէ տիր տէյի հէր կիւն վէ հէր սաաթ նիւ տա օլուճուճու թագտիրտէ, պուճ մէր թէպէ դաուտարըզ վէ պարպարըղըն զուճ հուրա կէլէսի, հաուտէն գիւտտէ շաեա նը էսէֆ ու իսթիղապ օլտուղուճտան, Մաշուգ բաշա հաղըթլէրինին նագարը տիգգաթլարընը տալէթ իթտիկիվիզ իլէ պէրապէր, ֆուգարա հագընտա Պապը Ալինին ինայէթ ու մէրհամէթինի տախի տալէթ իտէրիզ •

Հագըգաթէն էսէֆ իտէճէք պիր հալ տիր պուճ, թաշալարտա ֆուգարա նըն ինճիտիլմէսի, վէ ուսուլ ու նիզամըն մուղայիրինտէ հարէքթ իտիլմէյիպ, իլա աուպլէթ ու հագգանիյէթին իճրա ի տիրմէսի հէր վագըթ հէր սընըֆ մէմու ինէ ճանիպի էշըթի Հիւքիւմէթի Եէ նիյեթտէն էքիտէն վէ շէտիտէն էմը ու

Ֆէրման պուլուճմագտա իքէն, զանն ի տէրսին քի, կիւնտէն կիւնէ մուղայիրի իշիտիլմէքտէ տիր • • •

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԵ

Շու աթիտէքի պահա պուլաուտա թապ ու նէշու օլուճմագտա օլան իլ Գօր իրէրէ նամ թալեանճա զագէթանըն 64 իւնճիւ նիւսիւսինտէ տէրճ օլուճան պիր մէթուպտան, տօթլարըմըզտան օլուպ տա, էֆքեարը միւնէվվէրէ սահիպի պուճ լուճան պիր զաթ մարիթէթիլլէ թէրճէմէ օլուճարագ թարաֆըմըզա իրսալէ հիմմէթ օլուճուճուղընտան, մա թէշէք քիւր տէրճինէ միւսարաաթ իտէրիզ •

Պիզ շիմալիէ գատար վարաօլարըն ան ճագ էֆալ ու հարաքեաթը նահէմվարէ սինի ֆասլ իթտիկիվիզ թագտիրտէ, Լուճ սաւորչականլար վէ Գաթօլլէրլիմիզ, կիւճ Եօյլէ շէյլէր էվիւօպա զագէթալարըն տա Եագըլմագտա տէյիլ տիր կիպի, հէր վագըթ պիրի ֆասլ ու զէմմ իթմէքտէ տիրլէր, իմտի էօյլէ քիմէսնէլէրէ խապէր վէրիլլիզ քի, մէզքիւր նութգու սէօյլէ Եէն, տիյնէԵէն, վէ զագէթաեա տէրճ իտէնլէր Գաթօլլէր օլտուգտան պաշպա, իրատ օլուճան մէմէքթլին տախի, պիր Գաթօլլէր գրուլլէթի բայիթախթը օլտուղու աւմէյէ մալիւմ տուր •

ՍՃէպա նուճալլէ Եէր-Եէր Եէր Եէր զէմմ իտէնլէր, պուճտան սօնրա զալ զէթա տիմէք նէ տիմէք իտուկին ֆէհմ իտէրէք, բարաօլարա ումուճէն թասա հուպ իթմէքտէն իսէ, էֆալ ու հարէ քէթլէրլինէ տիգգաթ իթմէքլիկ Եօյլէ նիլլէր մի •

Այս լուրը Ֆիօրէնցայէն հաղորդուած է սեպտեմբեր 26 ին •

Երբ Կարիպալտի հասաւ, ժողովուրդը ջահերով եւ դրօշակներով մեծ ընդունելութիւն մը ըրաւ իրեն •

Երեկոյեան դէմ Կարիպալտին իւր Տօլֆի անուն բարեկամին հետ տանը Պալքօնին վրայ կը պտըտէր, ուրիշ կողմերէն դարձեալ դրօշակներով եւ զինուորներով Կարիպալտին բարեկեղծ համար ժողովուրդը լեցուեցաւ, կեցցէներով եւ բուռն ծափահարութիւններով •

Այն ատեն Կարիպալտին պալքօնին առաջը դալով ժողովուրդեան այսպէս խօսեցաւ • Ձեզի հետ չէ, որ պիտի խօսիմ, հին զինուորներ, այլ երիտասարդութեան • (ծափահարութիւն) •

Որովհետեւ իտալիան արդարեւ մեծ ըլլայ, եւ այլ եւս օտարէն վախ չունենայ, պէտք է որ երիտասարդութիւնը զէնքերու փորձը ընէ, մասնաւորապէս գարապինային • (ծափահարութիւն) •

Երբ թագաւորութիւն մը 25 միլիօնէ բաղկացեալ է, ինչպէս որ մենք ենք, ասկէ ետեւ օտարէն երկիւղ մը չենք ունենար, քանզի զօրաւոր ենք •

Ուրիշ քաղաքներէն ինճի խոստացան որ մասնաժողովներ պիտի կազմուի այս նպատակը ի գործ գնելու համար • ապահով եմ թէ նոյնպէս պիտի ըլլայ նա եւ Ֆիօրէնցայի մէջ, մանաւանդ թէ դուք Ֆիօրէնցայի բընակիչք, մեր երկրին յառաջադիմութեանը համար միշտ սկզբնապատճառ եղած էք • (ծափահարութիւն, կեցցէ՝ դիւցազն, կեցցէ մեր հայրը) •

Ձեզի հետ ուրիշ խնդրոյ մը վրայ խօսիլ կուզեմ, եւ մասնաւորապէս կապալընիմ • Եկեղեցականները, (սաստիկ ծափահարութիւն, կեցցէ՝ Ասքրօմօնթէյի վիրաւորեալը) •

Արդէն դուք ալ ինճի պէս պիտի ըլլաք, բնաւ պատարագ տեսնելու չէք երթար եւ ոչ ալ խոստովանանք ըլլալու, (ծափահարութիւն) •

Քահանաները, այնպիսի բան մը են, որ բոլոր կեանքիս մէջ դիտեցի, ուրիշ բան մը ըրած չեն, այլ մեր երկրին կործանմանը եւ ապականութեանը պատճառ եղած են •

Թէ որ մօտ օրերը Բալլէրմօյի մէջ այնչափ արիւն թարեցաւ նէ, պատճառը քահանաներն են • մեր երկրին ժանտախտը, եւ քօլէրա մօրպիւրը, (ճշմարիտ է • շատ աղէկ) •

Կեցցէ հասարակապետութեան ձայնը՝ քահանաներէն ելաւ, որպէս զի յետոյ միամիտները կարենան պղտոր ջուրէն դիւրաւ որալ • (ծափահարութիւն) •

Ստարները որ մեր երկրին իշխել կուզէյին, անոնք միշտ քահանաները չորոքորթեցին եւ պաշտպանեցին, (կեցցէ, շատ լաւ մա՛հ քահանաներուն կսցցէ լօսա սայրաքաղաք իտալիոյ) •

Քահանաները մեր երկրին փառքերէն մէկը չարչարեցին, այն է Գալիլէոս • (մեռնին քահանաները • պիտի սպաննենք ամէնքընալ (Կարիպալտին նշաններով կը հասկըցունէ ժողովուրդին որ լուռ կենան) •

Ոչ, եւ ոչ մէկը մեռնի, միայն ձեզի կըսեմ թէ անոնց խանութները չյաճախէք (կեցցէ Ասքրօմօնթէյի դիւցազնը, մեռնին քահանաները) •

Գարձեալ կըսեմ, եւ ոչ մէկը մեռնի • հարստահարութիւնը տկար մարդկանց գործն է, ուժովներուն ոչ երբէք •

Ուստի դուք ալ ապսպրեցէք ձեր կանանցը, որ քահանաներուն չի հաւատան, ինչպէս նաեւ ձեր մանկութներուն ապսպրելու էք • (ծափահարութիւն) կին մը ամբողին մէջէն բարձր ձայնով կըսէ • Եւմ հաւատար քահանաներուն, իմողաքներս անոնց քով երբէք գացած չունին, Կարիպալտի ընդունէ իմ շնորհակալութիւնս •

ՄԱՆՁԵՍԹԵՐ ԲԻԵԱԶԱՍԸ

Աւֆրանիւ 2 հոկտ. 1912 թ.

Պու պիր գաշ կիւնիւն միւստէթինտէ ըիաշամըզըն վարըը խամ բամուգտա իշին տէ օլարագ, չօգ ֆէնա պիր հալտէ իտի • Տիշարը իշին, վէ պախուսուա Շարգ իշին իփլիք արանմագտա տըր • Սու իփլիլէնին 16-24 նիւմէրօլլարընտան էյի սաթըշ

ԼԻՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆՏԷ
ԳԵՑ—ՕՂԼՈՒՑԱ ՏՕՂԻ Ի ԵՈԼՑԱ, ՅՕԹՕՎԴԱՅ ԱԳՏՈՒԼԼԱ
ԳՈՐԱՑԵՐԼԷՐ ԳԱՐԵՋՈՐԼՑԱ ՆԻԻԾԵՐՈ 467.